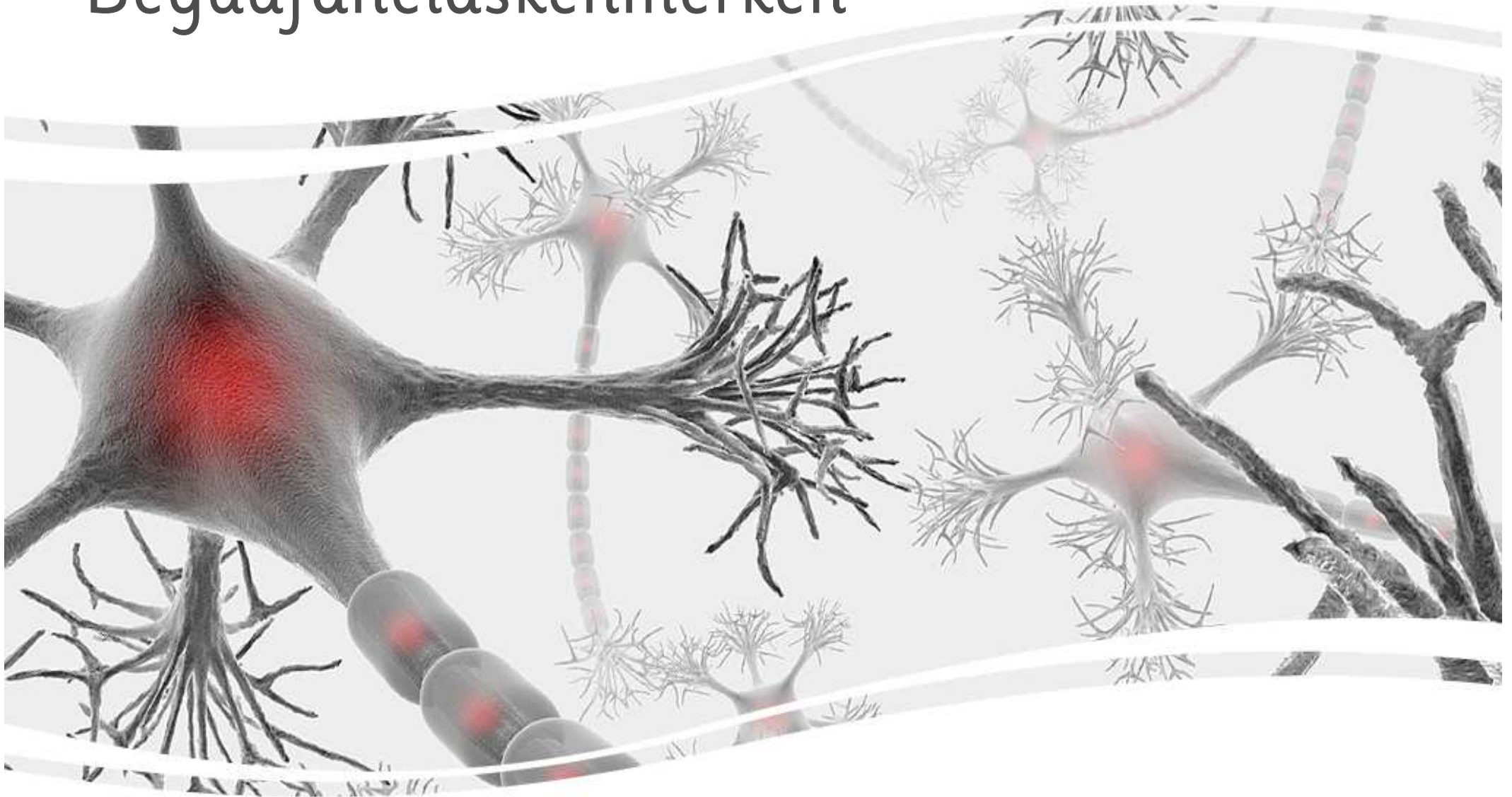

Begaafdheidskenmerken

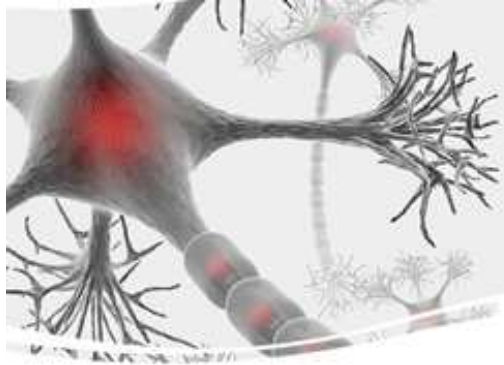

Francis Heylighen

Begaafdheidskenmerken

- **Cognitie**
  - Groter probleemoplossend vermogen
  - Sneller denken → grotere denkstappen
  - Diepere, meer algemene patronen herkennen binnen concepten
  - Grotere verbeeldingskracht en creativiteit
- **Perceptie & emotie**
  - Sterkere waarnemers
  - Hoge gevoeligheid
- **Motivatie & gedrevenheid**
  - Vaardig op veel uiteenlopende gebieden
  - Stellen van ambitieuze doelen
  - Grote mate van concentratie
- **Sociale relaties**
  - Moeite met samenwerken
  - Gevoel van 'anders zijn' en 'vervreemding'

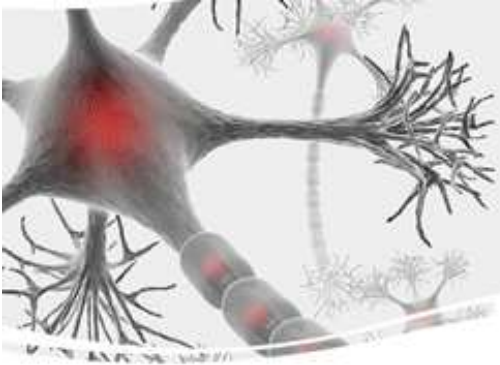
Cognitie

- Hoogbegaafden beschikken over een zeer goed ontwikkeld redenerend en probleemoplossend vermogen (onder andere zichtbaar in hoge IQ scores.) Ze beschikken over een goed generaliserend vermogen, zien in specifieke gevallen onderliggende diepere patronen, waardoor ze schijnbaar niet gerelateerde verschijnselen met elkaar kunnen verbinden. Zij denken diep, breed en op een hoog abstractieniveau.
- Ook beschikken ze over een zeer levendig verbeeldingsvermogen, kunnen goed verbanden leggen en zijn mede daardoor opvallend creatief. Dit uit zich onder andere in de constante productie van originele, ongebruikelijke ideeën waar anderen nooit op zouden zijn gekomen of in het geheel de relevantie niet van zien. Ze denken snel, vaak op meerdere sporen tegelijk.
- Hoogbegaafden leren snel, kunnen nieuwe kennis gemakkelijk integreren met bestaande kennis en beschikken over een uitstekend geheugen. Daardoor hebben ze vaak een uitgebreide woordenschat.

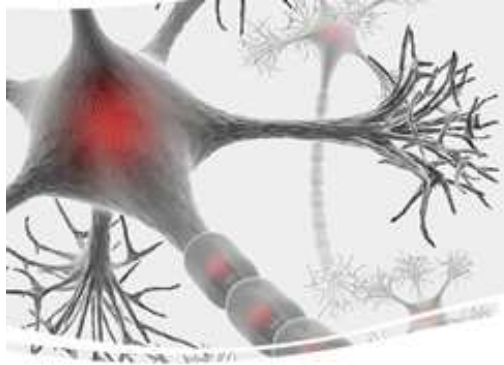
Perceptie & emotie

- Hoogbegaafden zijn scherpe waarnemers, zijn sterk ontvankelijk voor prikkels en hebben een scherp observatievermogen. Ze merken dingen op waar anderen zich niet bewust van zijn en in het algemeen is hun blik op de wereld rijker en gedetailleerder.
- Ze zijn vaak erg gevoelig voor kleine veranderingen in de omgeving. Deze hooggevoeligheid is niet alleen zintuiglijk, maar ook affectief. Ze hebben de neiging emoties en ervaringen diep te ondergaan. Dit uit zich in een verhoogde kwetsbaarheid, een buitensporige reactie op prikkels die in verschillende domeinen kunnen plaatsvinden:
  - o psychomotorisch
  - o sensueel (zintuiglijke waarneming en beleving)
  - o emotioneel (intensiteit van emoties en sensitiviteit)
  - o imaginatief (verbeeldingskracht)
  - o intellectueel (activiteit van de geest, intellectuele honger)
- Hun rijke innerlijke belevingswereld, scherpe observatievermogen en ‘multi-tasking mind’ stelt hen in staat problemen tegelijkertijd vanuit verschillende invalshoeken te beschouwen. Deze ambiguïteit en complexiteit bevalt hen beter dan zwart-wit denken. Ze bezitten vaak een ongebruikelijk gevoel voor humor, zij kunnen situaties relativeren door hier vanuit een invalshoek naar te kijken die niet direct voor de hand ligt.

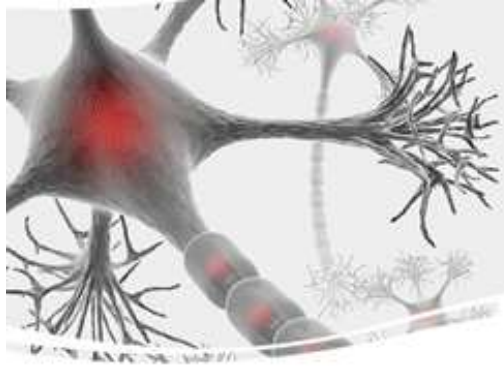
Motivatie & gedrevenheid

- Samen met sterke passies, hebben hoogbegaafden ook een sterke gedrevenheid en een grote hoeveelheid energie. Dit uit zich onder andere in hun vermogen zich lange tijd te concentreren op voor hen interessante onderwerpen. Ze kunnen heel volhardend zijn en in een dergelijke situatie over een lange aandacht span beschikken. Een nadeel hiervan kan zijn dat zij soms niet kunnen ontspannen of in slaap kunnen komen, omdat ze niet kunnen stoppen met denken.
- Ongeacht hun specifieke interessegebied, zijn ze vaak gedreven door een enorme nieuwsgierigheid; een verlangen om dingen te weten en te willen begrijpen. Deze honger naar kennis ziet men bij kinderen die uit zichzelf al vroeg leren lezen en ook graag veel lezen.
- Hoogbegaafden hebben een breed interessegebied maar kunnen overweldigd raken door de diversiteit, waardoor ze niet weten waar te beginnen. Hierdoor lijkt het alsof ze niet gefocust zijn, ogenschijnlijk verveeld raken zodra ze een globaal beeld hebben van een bepaald gebied en snel weer overgaan naar een volgend onderwerp, maar op een dieper niveau zijn ze continu op zoek naar de verbindende patronen, voor betekenis en begrip, op zoek naar de betekenis van het leven.
- Verder hebben hoogbegaafden vaak een brede visie op hoe dingen zouden kunnen zijn of zouden moeten zijn. Ze stellen zichzelf vaak zeer ambitieuze doelen die voor anderen niet realistisch of haalbaar lijken. Ze houden van moeilijke uitdagingen en zijn bereid risico's te nemen door situaties te verkennen waarvan de uitkomst op voorhand niet zeker is. Hierin kunnen ze te perfectionistisch zijn, waardoor ze dusdanig veeleisend zijn ten opzichte van zichzelf en anderen dat ze in de praktijk altijd teleurgesteld zullen zijn, of iets niet afronden als gevolg van faalangst, omdat hun voorbereiding eigenlijk nooit goed genoeg lijkt te zijn om aan deze hoge eisen te kunnen voldoen.

Sociale relaties

- De intrinsieke motivatie en gedrevenheid maakt de hoogbegaafde minder afhankelijk van beloning en straf, of complimenten en kritiek. Ze zijn gedreven door hun eigen doelen in plaats van de doelen die gesteld worden door de maatschappij of het schoolsysteem. Dit maakt hen erg autonoom en zorgt er voor dat ze regels, tradities en autoriteit ter discussie stellen. Ze zijn erg gericht op het vinden van de vele hiaten en inconsistenties in gebruikelijke gezichtspunten, stellen vaak vragen waar anderen geen antwoord op weten, houden van discussie en het spel van vraag en antwoord, argument en tegenargument.
- Hoogbegaafden vinden het belangrijker iets op hun eigen manier te begrijpen dan om het gezichtspunt van de meerderheid of van een autoriteit aan te nemen en zijn hierin dus vrij 'eigenwijs' en eigenzinnig (non-conformistisch). Het nadeel hiervan is het ervaren van een gevoel van anders-zijn, ze voelen vaak weinig begrip en waardering voor hun intensiteit, perfectionisme, doorvragen en het 'beter weten'. Toch kiezen ze meestal liever voor eenzaamheid dan voor aanpassing. Dit heeft tot gevolg dat hoogbegaafden ook vaak als introvert of 'sociaal-emotioneel jong' worden gezien.
- Hoewel dit non-conformisme over kan komen als vrij egocentrisch, is het tegenovergestelde het geval: hoogbegaafden hebben een sterk gevoel voor mededogen en inlevingsvermogen in anderen en beschikken over een sterk rechtvaardigheidsgevoel en sterke morele overtuigingen. Hierdoor kunnen ze zich erg druk maken over onrecht of proberen ze te werken aan een betere maatschappij. Ze hechten veel waarde aan integriteit en eerlijkheid.
- In deze opsomming zitten hier en daar trekken die tegenstrijdig lijken voor het daadwerkelijk bereiken van succes: intellectueel non-conformisme is noodzakelijk voor echte innovatie, waarvoor het denken buiten gebruikelijke kaders een sterk voordeel is. In sociaal opzicht is non-conformisme een minder handige eigenschap, omdat het vrijwel altijd zo is dat je anderen nodig hebt om daadwerkelijk succesvol te kunnen zijn.

Bronnen

- Francis Heylighen: Characteristics and Problems of the Gifted: neural propagation depth and flow motivation as a model of intelligence and creativity. 2007
Originele artikel te vinden op: [Http://pespmc1.vub.ac.be/Papers/Giftednessmodel.pdf](http://pespmc1.vub.ac.be/Papers/Giftednessmodel.pdf)
- D. Houkema: Scriptie: 'Selectiecriteria voor deelname aan verrijkingsklassen. 2008